

BIBLIOTEKA A MOŻE MEDIATEKA? - Leszek Bernaczyk: Szkoła Podstawowa nr 2, Stęszewo

Celem wystąpienia jest pokazanie praktycznych rozwiązań organizacji biblioteki jako szkolnego centrum multimedialnego z zastosowaniem różnych technologii na przykładzie biblioteki Szkoły Podstawowej nr 2 w Stęszewie. Praca porusza następujące zagadnienia:

- korzyści płynące z połączenia dwóch sieci: dydaktycznej oraz do zarządzania i kierowania szkołą,
- integracja dwóch systemów i dwóch platform sprzętowych Mac OS/Apple Macintosh oraz Windows/PC,
- pożytki płynące z zastosowania komputerów do obsługi czytelnictwa,
- biblioteczny serwis internetowy szkoły, czyli jak z odległego komputera sprawdzić zasoby szkolnej biblioteki oraz swoją kartę czytelniczą,
- wpływ nowoczesnej technologii na jakość pracy szkoły, a w szczególności obróbka cyfrowa filmów z życia szkoły.

1. Najważniejszy jest plan

Dla nakreślenia planu potrzebna jest odpowiednia wizja. Wizja z kolei jest wynikiem oddziaływania wielu czynników. Do najważniejszych zaliczyłbym zadania szkoły nakreślone w podstawie programowej, intensywny rozwój technologii informacyjnej i komunikacyjnej oraz lokalne możliwości, zarówno materialne, jak i kadrowe. Mając na uwadze wizję biblioteki jako mediateki, czyli centrum multimedialnego szkoły, opracowałem plan, który zakładał połączenie dwóch sfer: kierowania i zarządzania szkołą oraz dydaktycznej. Wynikiem przyjętego planu wprowadzono następujący harmonogram budowy centrum:

2. Szkolenie bibliotekarek 1995 (obsługa programu MOL).
3. Przeznaczenie komputera do biblioteki 1997.
4. Zakup programu MOL z czytnikiem kodu paskowego sierpień 1998.
5. Wdrażanie programu, rozpoczęcie opracowywania zbiorów wrzesień 1998.
6. Rozpoczęcie wypożyczania za pomocą komputera październik 1998.
7. Zakup drugiego komputera (Windows 95) do biblioteki sierpień 1999.
8. Szkolenie bibliotekarek na kursie komputerowym "Wykorzystanie komputera w pracy nauczyciela" oraz "Internet w pracy nauczyciela".
9. Doprowadzenie trzech końcówek sieciowych i połączenie dwóch komputerów w bibliotece do szkolnej sieci do zarządzania szkołą z dostępem do Internetu (program pracuje sieciowo) sierpień 2000.
10. Podłączenie sieci dydaktycznej (w sali komputerowej Mac OS/Apple Macintosh) z siecią do zarządzania szkołą (Windows/PC).
11. Przeznaczenie do czytelnicy dwóch komputerów Apple Macintosh i podłączenie ich do sieci lokalnej.
12. Zakup przez Radę Rodziców wydajnego komputera multimedialnego i umieszczenie go w czytelnicy kwiecień 2001 wraz encyklopediami multimedialnymi.
13. Założenie stałego łącza (SDI) z zewnętrznym numerem IP.

14. Wdrożenie nowej wersji programu do obsługi bibliotecznego MOL 2000+, działającego w środowisku Windows wraz z serwisem internetowym.

Efektom realizacji planu jest powstanie sieci składającej się z dwóch logicznych podsieci: dydaktycznej złożonej z 13 komputerów Apple Macintosh, znajdujących się w pracowni informatycznej, oraz 2 komputerów Apple Macintosh znajdujących się w czytelni biblioteki szkolnej, oraz 7 komputerów służących do zarządzania i kierowania szkołą, z których jeden pełni podwójną rolę, gdyż jednocześnie służy celom dydaktycznym oraz administracyjnym (serwer SQL serwis biblioteczny WWW). Wszystkie 22 komputery są podłączone do wspólnej sieci, z dostępem do Internetu. Taka liczba komputerów jednocześnie korzystających z Internetu stanowi duże obciążenie routera, stąd czasami dla jego odciążenia następuje przełączenie konfiguracji IP na router znajdujący się w pracowni informatycznej (ISDN). Takie rozwiązanie jest elastyczne i pozwala rozładować czasowe nadmierne obciążenia SDI.

2. Co zyskuje szkoła?

Można by zapytać, jaki cel ma łączenie ze sobą sieci dydaktycznej z siecią do zarządzania i kierowania szkołą? Przy mądrze wydzielonych i udostępnionych zasobach uczniowie mogą korzystać z "żywych baz danych". Ma to duży walor edukacyjny, gdyż uczymy ich rozwiązywać rzeczywiste problemy, w tym szkolne. Uczniowie naszej szkoły odbywają zajęcia z informatyki w piątej oraz szóstej klasie w grupach maksymalnie 14 osobowych. Mają do dyspozycji 12 komputerów w pracowni oraz dwa takie same w czytelni. Każdy uczeń mając przydzielone indywidualne hasło i nazwę (nazwisko i imię) ma dostęp do swojego foldera oraz do pewnych wspólnych zasobów. Tak więc obojętnie, gdzie się znajduje, czy to w pracowni, czy w czytelni może np. wykonać lub dokończyć pracę, zapisując ją we właściwym miejscu. Uczeń może także pod okiem bibliotekarki poszperać w Internecie poszukując materiałów do lekcji. Komputery w czytelni cieszą się wśród uczniów dużym powodzeniem. Bibliotekarka prowadzi codzienne zapisy do pracy na stanowiskach.

Nauczyciele najczęściej korzystają w czytelni z Internetu i encyklopedii multimedialnych, poszukując zasobów do zajęć oraz z edytora tekstu, tworząc pomoce na lekcje oraz dokumenty w procesie awansu zawodowego.

Na skutek dużej dostępności Internetu (stałe łącze) oraz multimediiów w szkole, wzrósł znacznie stopień umiejętności nauczycieli posługiwania się TIK. Wzrasta przez to autorytet nauczycieli wśród uczniów oraz rodziców, a szkoła jako całość zyskuje na opinii, jawiąc się placówką, która nadąża za postępem technologicznym.

Ważnym aspektem pracy nowoczesnej biblioteki jest także komputerowa obsługa czytelnictwa. Wysiłek włożony w komputerowe opracowanie zbiorów wielokrotnie się opłaca. Uwolni bibliotekarki od pracochłonnych prac. Wypożyczenie i oddanie książki, dzięki programowi MOL 2000+ z czytnikiem kodu paskowego, trwa krótko. W efekcie bibliotekarki mogą bardziej poświęcić się pracy dydaktycznej. Przeszukiwanie zbiorów zarówno w Internecie, jak i szkolnym Intranecie odbywa się za pomocą przeglądarki internetowej. Program generuje rozmaite analizy czytelnictwa dla rozmaitych klientów, a okresową inwentaryzację zbiorów można skrócić z dwóch tygodni do jednego lub dwóch dni, w zależności od ilości woluminów.

3. Nowoczesne technologie

3.1. Cyfrowy koncentrator, czyli jak wykorzystać w edukacji obróbkę filmów, fotografii i dźwięku!

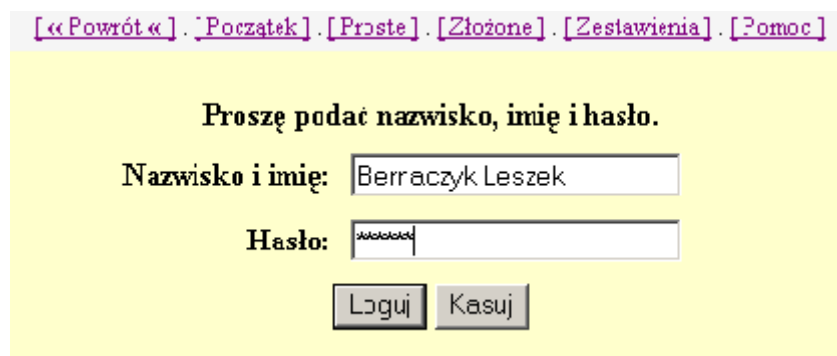
Biblioteka może być miejscem, w którym czytelnicy (nie tylko uczniowie i nauczyciele szkoły) mogą i powinni się zaznajomić z nowoczesnymi multimediami. Dzięki zastosowaniu nowoczesnego sprzętu firmy Apple (iBook) z wejściem FireWire i programowi iMovie w prosty sposób można obrabiać filmy nakręcone cyfrową kamerą. W tym miejscu należy się wyjaśnienie - 14 Edukatorów Apple, wśród nich autor, zostało wyposażonych w kamerę cyfrową oraz iBook z wejściem FireWire, umożliwiającym m.in. obróbkę filmów. Wspomniany iBook jest wyposażony również w napęd Combo. Po obróbce filmy można eksportować do kamery lub do popularnego formatu QuickTime, w celu ich upowszechnienia na komputerach PC lub Apple Macintosh. Uczniowie mogą otrzymać poprzez sieć

gotowy film w formacie QuickTime lub projekt w formacie DV, aby samemu dokonywać obróbki filmu. Po obróbce filmu można go też wypalić na płycie CD-R na tym samym iBook'u. Obróbka filmów na wydajnych komputerach stwarza przed szkołami ogromne możliwości, do tej pory niespotykane. Z pewnością znajdują się nauczyciele, jak również zdolni uczniowie, którzy będą chcieli się wcielić jednocześnie w reżyserów, montażyстів i scenarzystów.

Podobnie można dokonać cyfrowej obróbki fotografii oraz dźwięków. Uczniowie korzystający w czytelni szkolnej biblioteki z komputerów mogą więc przeglądać filmy z życia szkoły, w których niejednokrotnie sami występują, posłuchać ulubionej muzyki lub przeglądać fotografie cyfrowe z uroczystości szkolnych. Mogą też sami próbować sił w obróbce cyfrowej wspomnianych multimediów.

3.2. Biblioteczny serwis WWW

Podłączenie stałego łącza do Internetu (SDI) i jednocześnie wdrożenie nowej wersji programu do obsługi czytelnictwa MOL 2000+ pozwoliło na uruchomienie szkolnego serwisu WWW. Szkoła Podstawowa nr 2 w Stęszewie jest jedną z pierwszych placówek w Wielkopolsce, której zasoby biblioteczne można przeglądać poprzez Internet! Aby zalogować się do szkolnego serwisu WWW naszej szkoły, należy wpisać poniższy adres do dowolnej przeglądarki internetowej <http://217.98.214.96/scripts/mol2000opac.dll>. Po otwarciu strony mamy dostęp do przeszukiwania zasobów bibliotecznych, a czytelnik biblioteki może także (na hasło uzgodnione z bibliotekarką) przejrzeć swoją kartę czytelniczą, aby sprawdzić swój stan wypożyczeń. Okienko logowania do karty czytelniczej jest przedstawione na rys. 1.

Rysunek 1. Logowanie się do karty bibliotecznej

Po zalogowaniu się czytelnik widzi, jakie pozycje ma wypożyczone i jakie ma zaległości. Można też przeszukiwać zbiory biblioteczne według rozmaitych kryteriów, na ogół wystarcza przeszukiwanie proste.

4. Zakończenie

W referacie pokazano, jak można zorganizować szkolną mediatekę, jak wykorzystać różne systemy i komputery, aby służyły celowi nadrzędnemu, czyli uczniom i nauczycielom w ich codziennej pracy. Jest jednak wiele problemów nie poruszonych w tej pracy, które trzeba rozwiązać decydując się na budowę centrum multimedialnego. Do najważniejszych zaliczyłbym: szybko starzejący się sprzęt komputerowy, ustawiczne szkolenie nauczycieli bibliotekarzy, wymianę oprogramowania, ujednoczenie wymiany opracowań między bibliotekami.

Rozpowszechnienie mediów ma też swoje ujemne strony. Uczniowie mając w zasięgu ręki multimedia zarówno w domu jak i w szkole, czytają coraz mniej tradycyjne książki. Podczas wizyty w zaprzyjaźnionej niemieckiej gminie Zahna, kilka lat temu natrafiliśmy na "nocne czytanie uczniów". Nauczyciele oraz rodzice z tamtejszej szkoły robili wszystko, żeby zachęcić uczniów do czytania. Tak więc pod opieką dorosłych uczniowie siedząc na kocach, zaopatrzeni w żywność czytali do późnych godzin nocnych, a następnie zasypiali na przygotowanych legowiskach na podłodze swoich sal lekcyjnych. Jak na razie jeszcze nie stosowaliśmy w naszej szkole takich sposobów. Z naszych

obserwacji wynika, że w szkole podstawowej uczniowie czytają stosunkowo chętnie. Im na wyższym etapie edukacji znajdują się jednak, tym czytanie przychodzi im coraz trudniej. Ważne jest, aby stosując nowoczesną technologię w bibliotece szkolnej nie spowodować ucieczki uczniów od książki. To właśnie dzięki książkom młody człowiek rozwija swój intelekt, poszerza zasób słownictwa, doskonali swój język ojczysty.

Literatura

1. Andrzejewska J., Bibliotekarstwo szkolne. Teoria i praktyka, Warszawa 1996.
2. Sławek U., Centrum dydaktyczne Szkoły Podstawowej nr 46 w Lublinie. Referat na konferencji bibliotek, Lublin 2000.
3. Sokołowska H., Zadania nowoczesnej biblioteki w zreformowanej szkole. Referat na konferencji bibliotek, Lublin 2000.
4. www.ptm.edu.pl/standardy.html